

Bevarandeplan för Natura 2000-område Dalby Norreskog

SE 0430023

pSCI beslutat av Regeringen 1995-09.

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16.

Kommun: Lund
Läge: 7 km O Lund
Markägare: Naturvårdsverket
Areal: 19,0 hektar

Dalby Söderskog är förutom ett Natura 2000-område också:

- av riksintresse för naturvård M:N86 (4 kap. miljöbalken)
- ett område i Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet
- ett område i Ängs- och hagmarksinventeringen 1990
- ett område i naturvårdsprogrammet för Skåne län 1996
- ett område i kommunens Naturvårdsplan 1990
- ett område i kommunens Översiktsplan 1998
- naturreservat sedan 1979
- av riksintresse för kulturmiljövården

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras.

Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Naturtyper enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök 2002-08-14.

Tabell 1. Dalby Norreskogs naturtyper med arealer 2002 och Natura 2000-koder inom parentes

Naturtyp	Areal (ha)
Torra hedar (4030)	0,3
Fuktängar med blååtäl eller starr (6410)	3,0
Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070)	0,7
Bokskog av örtrik typ (9130)	3,2
Ek-avenbokskog av buskstjärnblommatyp (9160)	2,7
* Alluviala lövskogar, som tidvis är översvämmade (91E0)	3,2
Ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag (91F0)	3,7
Totala arealen naturtyper:	16,80
* =prioriterad naturtyp enligt Natura 2000	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Dalby Norreskog innebär detta följande bevarandemål:

Areal

- Den geografiska utbredningen av respektive naturtyp enligt tabell 1 får variera över tiden inom området. Samtliga naturtyperna ska dock alltid förekomma och den sammanlagda arealen naturtyper ska vara 16 ha eller mer.

Struktur och funktion

- De örtrika ek-, bok- och blandlövskogarna i Dalby Norreskog ska vara öppna, betespräglade lövskogar, som domineras av ek, bok respektive ek-ask.
- En olikåldrig struktur samt en naturlig förekomst av död ved i skogen ska eftersträvas och bibehålls. Alla äldre träd ska bevaras så länge det är möjligt.
- Artrikedomen och arttätheten i respektive naturtyp ska bevaras och utvecklas.
- Naturvärdena i partierna med ask och klibbal ska få utvecklas fritt mot ett naturskogsliknande tillstånd.
- De betade markerna (fuktängar, torra hedar och trädbärande betesmarker) ska hävdas med bete.
- Artrikedomen och arttätheten på fuktängar, torra hedar och i trädbärande betesmarker ska bevaras och utvecklas.

Typiska arter

- Den för torra hedar (4030) typiska arten knägräs ska förekomma i en livskraftig population i området.
- Den för fuktängar (6410) typiska arten hirsstarr ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- De för bokskog av örtrik typ (9130) typiska arterna skogsbingel, lundarv, gulsippa, gulplister och storrams ska förekomma med livskraftiga populationer i området.
- De för ekskogen (9160) typiska arterna buskstjärnblomma, gulsippa, vätteros, lungört, skogsbingel, gulplister och storrams ska förekomma med livskraftiga populationer i området.
- De för alluvial lövskog (91E0) typiska arterna majbräken och lundvårlök ska förekomma med långsiktigt livskraftiga populationer i området.
- Den för blandlövskog (91F0) typiska arten lundvårlök ska förekomma med en livskraftig population i området.
- De för trädklädda betesmarker (9070) typiska arterna knägräs, liten blåklocka och gökärt ska förekomma med livskraftiga populationer i området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

Dalby Norreskog förbinds med Dalby Söderskog via en stor öppen betesmark och hela området utgör Dalby Hage. Dalby Norreskog hade fram till 1932 en 1000-årig historia av lång, obruten beteskontinuitet. I äldre tider betades hela Dalby Hage av hästar. Först var området underställt Dalby kloster och från 1500-talet Dalby kungsgård. Det intensiva betet tillsammans med ett kontinuerligt virkesuttag gjorde troligen hela Dalby Norreskog trädlöst på 1600-talet. Därefter växte skogen upp på nytt men betades fortfarande, åtminstone periodvis, vilket de många spärrgreniga ekarna vittnar om. Betet i skogen upphörde 1932.

De grovkroniga, näringsfattiga jordlagren (nordostmorän) gör att trädslag såsom ek och bok gynnas, i synnerhet på torrare partier. För att bevara ett öppet skogslandskap där ek och hassel dominerar bedrivs en naturvårdsanpassad skötsel i vissa delar av skogen medan de fuktigare partierna med ask och al får utvecklas fritt. Området har ett rikt fågel- och insektslivet. Från den stora betesslätten i söder (utanför området) kan man, via en välbevarad fädrift, nå en fuktig betesmark norr om skogen. Sedan 1979 ingår området tillsammans med den stora betesslätten i söder i Dalby Norreskog naturreservat. Den väldokumenterade kulturhistorien, de höga biologiska och

vetenskapliga värdena och skogens popularitet som utflyktsmål gör området synnerligen värdefullt ur många aspekter.

Naturtyper

Skog (9130, 9160, 91E0, 91F0)

På torrare mark i Dalby Norreskog finns örtrika bok- och ekskogar. I bokskogen (9130) är fältskiktet av lågörttyp och domineras av lundgröe, liljekonvalj och ramslök.

Bokskogspartiet i nordväst är betat med en gödselpåverkad, betesgynnad flora.

Ekskogen (9160) består av grova och spärrgreniga ekar och ett buskskikt dominerat av hassel, med övriga arter såsom hagtorn, benved, asksly och björk. Fältskiktet består bland annat av långsvingel, gulplister, skogsbingel, kirskål och nejlikrot. På något fuktigare mark finns blandlövskog av typen 91F0 som domineras av ask och hassel med förekomster av ek, alm, björk och rönn. Marfloran i blandskogen liknar den i ekskogen. I de fuktigaste partierna finns tidvis översvämmad alluvial lövskog (91E0) som domineras av klibbal.

Betesmarker (6410, 4030, 9070)

De öppna betesmarkerna i norr består i huvudsak av fuktäng (6410) där floran varierar mellan dominans av starrarter såsom hirsstarr och hundstarr och gräsdominans med mannagräs och kärrkavle. Andra arter är ryltåg, veketåg, tuvtåtel, humleblomster, älgört, gökblomster, kärtistel, gåsört och blodrot. I öster förekommer ett litet fragment torr hed (4030) med arter såsom rödven, fårsvingel, knägräs, knippfryle, stenmåra, liten blåklocka och blodrot. I fädriften förekommer trädklädd betesmark (9070) där trädsiktet domineras av enstaka spärrgreniga ekar och floran består av arter typiska för högörtäng såsom älgört, humleblomster, tuvtåtel, ängsgröe, ängssyra.

Rödlistade arter

I bilaga 2 redovisas de arter i Dalby Norreskogs Natura 2000-område vars överlevnad inte långsiktigt är säkrad i Sverige enligt "Rödlistade arter i Sverige 2005".

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.

De öppna betesmarkerna i Dalby Norreskog (4030, 6410) kräver hävd i form av bete och måste hållas relativt öppna, utan igenväxningsvegetation, för att bibehålla gynnsam bevarandestatus. För att bibehålla gynnsam bevarandestatus ska den trädklädda betesmarken (9070) vara ljusöppen och betad och träden ska vara av varierad ålder för att trädkontinuiteten ska kunna bibehållas. Obruten kontinuitet av i synnerhet äldre träd är viktigt för många organismer. Skoglig kontinuitet och en varierad åldersstruktur på skogen med tillräckligt mycket äldre träd och död ved är en förutsättning för att kunna

bibehålla skogens (9130, 9160, 91E0, 91F0) höga naturvärden. En bibehållen hög grundvattennivå med god vattenkvalitet utan tillförsel av näringsämnen är nödvändig för att säkerställa kvalitén på de fuktigare markerna, både i betesmark och i skog. I naturtyper med gynnsam bevarandestatus ska de typiska arterna förekomma i långsiktigt livskraftiga populationer.

Ytterligare information om naturtyperna i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningarna under rubrikerna "Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus" och "Ekologiska krav". Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets naturtyper är:

- avverkning av träd och bortplockning av död ved
- förändring av hydrologin i eller utanför området
- övergödning eller annan förorening av grund- och ytvatten
- gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar
- bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring i angränsande områden
- upphörd hävd på betesmarkerna, igenväxning
- gödsling och tillskottsutfodring
- användande av avermectiner eller andra avmaskningsmedel med likartad miljöpåverkan i betesmarken

Lövskogarna i Dalby Norreskog är rena kulturprodukter med en 1000-årig tradition av bete och en ca 300-årig tradition som skogsbeklädd betesmark. Spärrgreniga ekar förekommer rikligt i skogarna, vilket tyder på att de tidigare varit öppnare med ett mer eller mindre intensivt bete. I kulturpåverkade skogar är de stora naturvärdena oftast knutna till träden, såsom lavar och insekter. Många av organismerna har krav på en ljusare och varmare miljö för att kunna överleva i livskraftiga populationer, än vad en sluten skog kan ge. När betet upphörde 1932 blev skogen tätare och mörkare. Det är troligt att, liksom i Dalby Söderskog (Ekman 1990, Kristensson 2002), ljusälskande moss- och lavararter minskade i antal eller försvann och ersattes av mera skuggtåliga arter. Idag finns få "kulturskogar" kvar i den kontinentala regionen. De flesta har slutet sig från att ha varit öppna, betade skogar och många sköts idag med ett konventionellt skogsbruk.

Den höga markfuktigheten är också en förutsättning för att vegetationen som förekommer i skogen och på fuktängarna idag ska kunna bevaras och gynnas. De omgivande markerna ingår i en intensivt utnyttjad jordbruksbygd som kontinuerligt har dränerats och utsatts för produktionshöjande åtgärder. Dalby Norreskog påverkas även

av en ständig tillförsel av näringsämnen genom det atmosfäriska kvävenedfallet. Skogsbrynen är de delar av skogen som påverkas mest av nedfall av näringsämnen (atmosfärsikt nedfall, näring från närliggande åkrar etc.).

Även betesmarkerna i Dalby Norreskog är kulturskapade och därför ständigt beroende av hävd i form av bete. Får betesmarkerna växa igen under längre perioder utarmas florans successivt och möjligheten till återkolonisation av hävdberoende arter är minimal från det fåtal ängs- och naturbetesmarker som förekommer i regionen. En otillräcklig framtida lönsamhet för djurhållning (och slåtter) på ogödslade naturgräsmarker är ett långsiktigt hot, även om skötselmedel kan kompensera eventuellt produktionsbortfall. Tillgången på betande djur kan därmed, på sikt, bli en begränsning för att kunna uppnå den eftersträlvade hävden i Dalby Norreskog.

Ytterligare information om naturtyperna i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledning under rubriken "Hotbild". Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell 2).

Tabell 2. Bevarandestatus 2002 för områdets naturtyper.

Naturtyp	Bevarandestatus
Torra hedar (alla typer; 4030)	Mycket gott bevarande
Fuktängar med blåttåtel eller starr (6410)	Mycket gott bevarande
Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (SF; 9070)	Gott bevarande
Bokskog av örtrik typ (9130)	Gott bevarande
Ek-avenbokskog av buskstjärnblommatyp (9160)	Gott bevarande
* Alluviala lövskogar, som tidvis är översvämmade (91E0)	Gott bevarande
Ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag (91F0)	Gott bevarande
* Prioriterade naturtyper enligt Natura 2000	

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr "Natura 2000 Värdefull natur i Sverige" och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

Dalby Norreskog avsattes som naturreservat 1979-08-28. Skötselplan för naturreservatet fastställdes 1979-08-28.

Omgivande marker ska skyddas mot exploatering, grundvattensänkande åtgärder mm med stöd av gällande lagstiftning (plan- och bygglagen, miljöbalken m fl lagar).

Bevarandeåtgärder

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr "Natura 2000 Värdefull natur i Sverige" och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Restaureringsåtgärder

- Om möjligt, återupptaget bete i ek- och blandlövskogarna för att återskapa en öppnare skog.

Löpande skötsel

- Ekskogen och blandlövskogen med ek-ask ska skötas med ett naturvårdsinriktat skogsbruk, eventuellt med bete, för att återskapa en öppnare betespräglad lövskog.
- Den örtrika bokskogen ska skötas på ett naturvårdsinriktat sätt.
- De ask- och aldominerade naturtyperna ska, så långt det är möjligt, lämnas för fri utveckling mot ett naturskogsliknande tillstånd, det vill säga ingen avverkning av äldre träd, gallring, bortstädning av död ved eller underhåll av befintliga skogsdiken.
- Lönn och övriga främmande trädslag ska tas bort.
- Fortsatt hävd med bete av, om möjligt, nötkreatur, annars häst, får eller get, på alla öppna och trädklädda betesmarker. Vegetationen ska vara nerbetad vid betessäsongens slut. Uppnås inte detta bör marken få en finare fällindelning för att erhålla ett hårdare betestryck alternativt putsas.
- Vid behov allmän slyröjning i betesmarkerna.
- Gödsling och användning av bekämpningsmedel får inte förekomma.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Kontroll av Natura 2000-arternas förekomst och deras livsmiljöers struktur och funktion vart 5-6 år.
3. Sammanställning och utvärdering av skydd och meddelade tillstånd.

Övrigt

Miljö- och landsbygdsprogrammets ersättningar utgår för skötseln för delar av Dalby Norreskog. I åtgärdsplanen för området har skötselvillkoren fastställts. Denna åtgärdsplan gäller t o m 2005.

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

- Arup U, Hanson S-Å, Huggert L. 2001. Rödlistade arter i sydsånska trädmiljöer. Naturskyddsföreningen i Skåne.
- Cederberg B, Löfroth M. (eds) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Ekman S. 1990. Lavfloran i Dalby Söderskog. Sv. Bot. Tidskr. 84: 191-198.
- Ekström G. 1947. Beskrivning till kartbladet Hardeberga. SGU Ser. Ad. No 1. Stockholm.
- Grahn B., Johansson A., Mattiasson G. 1971. Dalby Norreskog. Med. Från forskargruppen för skötsel av naturreservat. Nr 14. Avd. Ekol. Bot. Lunds univ.
- Gärdenfors U. (ed.) 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Kristensson, G. 2002. Mossfloran i Dalby Söderskog under 50 år. SBT 96:282-300.
- Lunds kommun 2005. Grönstruktur- och naturvårdsprogram för Lunds kommun – bevarande och utveckling. Stadsbyggnadskontoret och Tekniska förvaltningen.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdverket förlag.
- Naturvårdsplan för Lunds kommun. 1990. Park- och Naturvårdsnämnden i Lunds kommun.
- Länsstyrelsen i Skåne län 1996. Från Sandhammaren till Kullaberg - Naturvårdsprogram för f.d. Malmöhus län.
- Nordiska Ministerrådet 1994. Vegetationstyper i Norden. (ed. Lars Pålsson). TemaNord 1994:665. Nordiska Ministerrådets sekretariat.

Översiktsplan för Lunds kommun 1998. ÖPL-98. Stadsarkitektkontoret i Lunds kommun.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000.
2. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare: Gabrielle Rosquist
Senast reviderad 2005-12-12

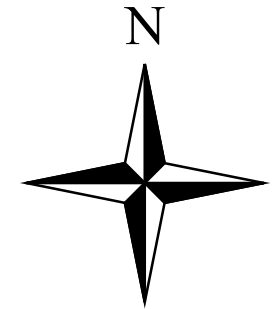

Bilaga 2

Rödlistade arter

Artgrupp	Hot-kategori	Namn	Vetenskapligt namn
Kärlväxter	VU	skogsveronika *	<i>Veronica montana</i>
	VU	vårkällört *	<i>Montia minor</i>
Fåglar	NT	hämpling **	<i>Carduelis cannabina</i>
	NT	skogsduva **	<i>Columba oenas</i>
	NT	mindre hackspett **	<i>Dendrocopos minor</i>
	NT	törnskata **	<i>Lanius collurio</i>
	NT	entita **	<i>Parus palustris</i>
* källa Artdatabanken 2003			
** källa Lunds kommun			

Bilaga 1. Natura 2000-området Dalby Norreskog med naturtyper enligt Natura 2000.

- Natura 2000 - habitat (SCI)
- Naturtyper dalby norreskog_050718_miakri.shp
- 4030 Torra hedar (alla typer)
- 6410 Fuktängar med blåttåtel eller starr
- 9070 Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ
- 9130 Bokskog av örtrik typ
- 9160 Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ
- 91E0 Alluviala skogar som tidvis är översvämmade
- 91F0 Ek-alm-ask-blandskog längs vattendrag
- Annan naturtyp
- Kulturbetesmark
- Övriga fuktängar
- Stenröse med buskar och träd
- Buskgrupper
- Åker
- Tomt
- Övrigt

